TĖVAI IR VAIKAI

Perskaityk tekstą.

Elvinas Bruksas Vaitas

Labiausiai Semui patikdavo žygiai su tėvu į Kanadą. Mamai išvykos į gamtą nelabai rūpėjo, todėl prie jų prisidėdavo retai, tad dažniausiai jiedu traukdavo dviese – Semas su tėvu. Mašina pervažiuodavo per sieną į Kanadą. Tada tėtis pasisamdydavo lakūną su mažu lėktuvėliu, kuris nuskraidindavo juodu į trobelę prie ežerėlio keletui dienų pažvejoti, padykinėti ir patyrinėti. Žvejodavo ir dykinėdavo dažniausiai tėvas. O Semas tyrinėdavo. <...> Tai būdavo laimingiausios Semo gyvenimo dienos miškuose, toli toli nuo visko: nei mašinų, nei gatvių, nei žmonių, nei triukšmo, nei mokyklos, nei namų darbų, nei problemų, nebent ta, kad nepaklystum. Na, ir dar viena problema – kuo būti užaugus. Kiekvienam berniukui šitas klausimas iškyla.

<...>

Kitą rytą labai anksti, tėvui dar neatsibudus, Semas Biveris tyliai išsliuogė iš lovos. Jis apsirengė ir užkūrė viryklėje ugnį. Pasikepė kelis gabaliukus kumpio, pasiskrudino porą riekučių duonos, įsipylė stiklinę pieno ir pavalgė pusryčius. Tada pasiėmė popieriaus ir pieštuką ir parašė laiškelį:

Išėjau pasivaikščioti. Grįšiu iki pietų.

Semas padėjo laiškelį matomoje vietoje, pasiėmė žiūronus ir kompasą, prisisegė prie diržo medžioklinį peilį ir per mišką bei pelkę patraukė prie gulbių ežerėlio.

Prie ežerėlio jis artinosi labai atsargiai, buvo dar truputis po septynių, saulė blyški, oras vėsus. Rytas kvepėjo tiesiog nuostabiai. Priėjęs savo rąstą, Semas atsisėdo ir nustatė žiūronus. Pro juos gulbė lizde atrodė lyg už kokio metro. Ji tupėjo nejudėdama. Gulbinas plaukiojo šalimais. Abu paukščiai klausėsi ir laukė. Abu jie matė Semą, tačiau dėl to nesijaudino; tiesą sakant jiems tai netgi patiko. Nors buvo kiek nustebinti žiūronų. →

LIVEWORKSHEETS

– Šiandien berniuko akys atrodo labai didelės, – sušnibždėjo gulbinas. – Jos tiesiog milžiniškos.

– Man atrodo, kad tos didelės akys iš tikro yra žiūronai, – atsakė gulbė. – Gerai nežinau, bet man atrodo, kad pro tuos žiūronus visi daiktai atrodo daug arčiau ir labai dideli.

– Ar pro tuos berniuko žiūronus aš irgi atrodysiu dar didesnis, negu esu? – su viltim paklausė gulbinas.

<...>

Gerokai įdienojus, kai saulė jau buvo aukštokai danguje, Semas vėl pakėlė žiūronus ir nukreipė juos į lizdą. Ir pagaliau jis pamatė tai, dėl ko čia atėjo: mažą iš motinos plunksnų išlindusią galvutę. Tai buvo jauniklis gulbiukas. Jis svyruodamas užsikeberiojo ant lizdo krašto. Semas matė jo pilką galvą ir kaklą, švelniais pūkais apaugusį kūnelį, geltonas kojas ir pėdas su plaukmenimis. Netrukus pasirodė ir kitas gulbiukas. Paskui dar kitas. Tada pirmasis vėl palindo po motinos plunksnomis sušilti. <...>

Praėjo dar valanda. Vienas gulbiukas, drąsesnis už kitus, išlipo iš lizdo ir nukrypavo prie salelės krašto. Tada ir motina gulbė atsistojo. Ji nusprendė, kad jau laikas vesti vaikus į vandenį.

– Eime! – pasakė ji. – Ir neatsilikit! Atidžiai žiūrėkit, ką darau aš. Ir jūs darykit tą patį. Plaukti visai nesunku.

Vienas, du, trys, keturi, penki. Penki gulbiukai, nei daugiau, nei mažiau! <...>

Gulbiukai kiek paspoksojo į vandenį, paskui nulapsėjo iš paskos, pliumptelėjo į ežerėlį ir nuplaukė. Vanduo jiems buvo malonus. <...> Tėvas išdidžiai ištiesė kaklą, prižiūrėdamas ir saugodamas savo vaikus. Tada palengva nuplaukė į priekį, o gulbiukai vorele jam iš paskos. Mama plaukė pačiame gale.

„Koks gražumas! – pasakė pats sau Semas. – Kaip nuostabu! Septynios gulbės vienoje linijoje, o penkios jų ką tik išsiritusios iš kiaušinio. Ši diena tikrai laiminga."

Atsakyk į klausimus, atlik užduotis. Remkis tekstu.

1. **Kodėl Semas į gamtą dažniausiai vykdavo tik su tėčiu? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Mama mėgo miesto šurmulį.

B ☐ Mama nemėgo žvejoti ir dykinėti.

C ☐ Mama bijojo skristi mažu lėktuvėliu.

D ☐ Mamai nelabai patiko išvykos į gamtą.

LIVEWORKSHEETS

2. **Kur buvo trobelė, kurioje atvykę į Kanadą apsistodavo Semas su tėčiu? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Miške prie ežero.
B ☐ Miške, netoli miesto.
C ☐ Miške prie didelės pelkės.
D ☐ Miške prie Kanados sienos.

3. **Kodėl Semas dienas gamtoje vadino laimingiausiomis? Pažymėk ☑ tris teisingus atsakymus.** *1 taškas*

Patiko tyrinėti gamtą.	☐
Galėjo pasvajoti, kuo bus užaugęs.	☐
Mėgo pabūti vienas gamtoje.	☐
Džiaugėsi galėdamas pabūti toli nuo miesto triukšmo.	☐
Rytais galėjo ilgiau pamiegoti.	☐

4. **Kokios dvi problemos rūpėjo Semui būnant su tėvu iškyloje? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

Norėjo sugauti didelę žuvį.	☐	Svarstė, kuo bus užaugęs.	☐
Baiminosi, kad nepasiklystų miške.	☐	Pasiilgdavo mokyklos draugų.	☐
Rūpinosi dėl namų darbų.	☐		

5. **Kokiu tikslu Semas išsiruošė prie ežerėlio? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Susirasti tinkamą vietą stebėti gulbėms.
B ☐ Stebėti, kaip gulbiukai išsirita iš kiaušinių.
C ☐ Pasigrožėti mišku ankstyvą rytą.
D ☐ Išbandyti, kaip veikia žiūronai.

LIVEWORKSHEETS

6. **Kas rodo, kad Semas atsakingai ir kruopščiai ruošėsi žygiui prie ežerėlio?** *1 taškas*
Pažymėk ☑ keturis teisingus teiginius.

- [ ] Parašė tėvui laiškelį.
- [ ] Anksti ir labai tyliai atsikėlė.
- [ ] Labai atsargiai artinosi prie ežerėlio.
- [ ] Pats pasidarė pusryčius.
- [ ] Pasiėmė kompasą, žiūronus ir medžioklinį peilį.
- [ ] Atsisėdo ir nustatė žiūronus.

7. **Kurie teiginiai kurią Semo savybę atskleidžia? Nurodyk rodyklėmis.** *1 taškas*

savarankiškas	Užuodė nuostabų ryto kvapą.
pastabus	Labai tyliai priėjo prie ežero.
smalsus	Pasigamino pusryčius.
gerbiantis gamtą	Stebėjo gulbes.
kantrus	Laukė, kol išsiris gulbiukai.

8. **Ką pasakojimo autorius nusako šiais žodžiais: *nukrypavo*, *nulapsėjo*? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

- A ☐ Kaip gulbiukai išsirita iš kiaušinių.
- B ☐ Kaip gulbiukai lipa į vandenį.
- C ☐ Kaip gulbiukai plaukioja.
- D ☐ Kaip gulbiukai eina.

LIVEWORKSHEETS

9. **Pažymėk ☑ du pasakojimo sakinius, įrodančius, kad Semas stebėti gulbių atėjo ne pirmą kartą.** *1 taškas*

Priėjęs savo rąstą, Semas atsisėdo ir nustatė žiūronus.	☐
Abu paukščiai klausėsi ir laukė.	☐
– Šiandien berniuko akys atrodo labai didelės, – sušnabždėjo gulbinas.	☐
Ir pagaliau jis pamatė tai, dėl ko čia atėjo: mažą iš motinos plunksnų išlindusią galvutę.	☐

10. **Perskaityk pažymėtą teksto dalį. Kokia tau atrodo gulbė, besišnekučiuojanti su gulbinu? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Išmintinga.
B ☐ Nuoširdi.
C ☐ Didelė.
D ☐ Išdidi.

11. **Kokios spalvos buvo išsiritęs gulbiukas? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Baltos.
B ☐ Pilkos.
C ☐ Gelsvos.
D ☐ Juodos.

12. **Rodyklėmis nurodyk, kuriems pasakojimo veikėjams tinka šios veiksmų grandinės.** *1 taškas*

atsistojo → nusprendė → pasakė → plaukė

Gulbinas | Gulbė | Gulbiukai | Semas

nulapsėjo → paspoksojo → pliumptelėjo → nuplaukė

LIVEWORKSHEETS

13. **Kodėl gulbė tik po valandos nusprendė savo vaikus vesti į vandenį? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Laukė, kol gulbinas pakvies į vandenį.

B ☐ Laukė, kol gulbiukai sušils ir sutvirtės.

C ☐ Laukė, kol saulės danguje pakils aukštai.

D ☐ Laukė, kol visi gulbiukai išlips iš lizdo.

14. **Kaip gulbiukai išmoko plaukti? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Darė tai, ką liepė daryti gulbė.

B ☐ Plaukti išmoko nemokomi.

C ☐ Plaukti mokėsi iš gulbino.

D ☐ Plaukti mokėsi vienas iš kito.

15. **Ką veikė Semas atsibudęs? Sunumeruok įvykius iš eilės.** *1 taškas*

Pamatė lizde išsiritusius gulbiukus.	
Pavalgė pusryčius.	
Matė, kaip gulbė vedasi vaikus į vandenį.	
Tyliai išlipo iš lovos.	1.
Priėjęs prie ežero nustatė žiūronus.	
Žavėjosi ežere plaukiojančia gulbių šeimyna.	
Parašė tėvui laiškelį.	
Ėjo prie ežero.	
Stebėjo perinčią gulbę.	

16. **Kuris pavadinimas labiausiai tiktų perskaitytam pasakojimui? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Laiminga diena

B ☐ Rytas prie ežerėlio

LIVEWORKSHEETS

C ☐ Gulbių šeima

D ☐ Semo paslaptis

17. **Perskaitytas tekstas yra grožinis. Rodyklėmis sujunk grožinio teksto požymius su tinkamais pasakojimo žodžiais.** *1 taškas*

Yra dialogas.	Priėjęs savo rąstą, Semas atsisėdo ir nustatė žiūronus.
Aiški veiksmo vieta ir laikas.	Prie ežerėlio jis artinosi labai atsargiai, buvo dar truputis po septynių, saulė blyški, oras vėsus. Rytas kvepėjo tiesiog nuostabiai.
Yra vaizdingų posakių.	*Tyliai išsliuogė iš lovos; svyruodamas užsikeberiojo.*
Aprašomi įvykiai.	– Šiandien berniuko akys atrodo labai didelės, – sušnibždėjo gulbinas. – Man atrodo, kad tos didelės akys iš tikro yra žiūronai, – atsakė gulbė.

Perskaityk tekstą.

Selemonas Paltanavičius

KADA NUTRŪKSTA TĖVŲ IR VAIKŲ RYŠIAI

Kaip gražiai visi jie gyveno: vis kartu, vieni kitais rūpindamiesi, vieni kitų klausydami. Tačiau atėjo diena, ir vaikai išskrido, išėjo, išplaukė sau, o tėvai liko... Gal jiems vieniems liūdna? Gal vaikai jų taip pat pasiilgsta? Kur ten...

Gamtoje tėvų ir vaikų ryšiai nutrūksta kiekvienai rūšiai būdingu laiku. <...> Bičių motinėlė, gyvenanti 4–6 metus ir kasmet padedanti apie 1500 kiaušinėlių, su savo vaikais lieka visada. Taip pat yra ir skruzdėlių šeimose. <...>

Paukščių pasaulyje tiktai gegutės ryšys su būsimaisiais palikuonimis nutrūksta vos sudėjus kiaušinius. Kiti paukščiai peri ir skirtingą laiką rūpinasi savo vaikais. Griežlės jaunikliukai atsisveikina su tėvais po keleto dienų, daugelio tilvikų – po poros savaičių. Žvirbliniai paukščiai savo vaikus maitina apie dvi savaites ir dar keletą dienų lydi išskridusius iš lizdo. Labai ilgai su savo vaikais gyvena gulbės – iki kito pavasario. Rudeniui baigiantis, kai ežerai ir tvenkiniai užšąla, gulbių šeimos išskrenda į žiemovietes: visada du balti suaugę paukščiai ir keletas pilkšvaplunksnių jų vaikų. Tačiau pavasarį į ežerus sugrįžta tik senų →

LIVEWORKSHEETS

paukščių poros – jaunikliai apsistoja kitur. O jeigu netyčia užklysta į savo gimtuosius vandenis, tėvai juos laiko konkurentais ir veja šalin, muša sparnais. Kai kada taip įnirtingai, kad tenka įsikišti žmonėms.

Griežlė

Tilvikas

Gulbė su gulbiukais

Briedė savo vaikus vedžiojasi iki žiemos, lūšis – iki kito pavasario ar net ilgiau. Vilkų jaunikliai lieka kartu su tėvais, bet jiems paklūsta ir būna nuolankūs, prie grobio prieina tik šiems pasisotinus. Vėliau, bręsdami, jie atsiskiria ir ieško naujų šeimų ar kuria jas patys.

ĮDOMU

PLAUKIANTYS NAMAI

Pastatyti plaukiantį namą gali ne bet kas. Tokie yra kai kurių vabzdžių namai, bet jie būna ne ilgalaikiai. Kas kita – gulbės lizdas. Jam paukščiai susineša daugybę nendrių, kurios yra tuščiavidurės ir vandenyje neskęsta. Gulbė peri ilgiau kaip mėnesį, tad jai labai svarbu turėti saugius ir sausus namus.

Atsakyk į klausimus, atlik užduotis. Remkis tekstu.

1. **Kurie dviejų rūšių gyvūnai su vaikais gyvena visą gyvenimą? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

Skruzdėlės	☐	Bitės	☐
Gulbės	☐	Vilkai	☐
Lūšys	☐		

LIVEWORKSHEETS

2. **Kuris paukštis savo jaunikliais visai nesirūpina? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Gegutė.
B ☐ Žvirblis.
C ☐ Tilvikas.
D ☐ Griežlė.

3. **Ką pasakojimo autorius nori pasakyti apie gyvūnų pasaulį šiais žodžiais: „Tačiau atėjo diena, ir vaikai išskrido, išėjo, išplaukė sau, o tėvai liko... Gal jiems vieniems liūdna? Gal vaikai jų taip pat pasiilgsta? Kur ten...“? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Kad tėvai ir vaikai vieni kitų pasiilgsta .
B ☐ Kad tėvai nuolat laukia grįžtančių vaikų.
C ☐ Kad vaikai nuolat sugrįžta pas tėvus.
D ☐ Kad tėvų ir vaikų santykiai nutrūksta.

4. **Pažymėk ☑ du teiginius, įrodančius, kad gulbės gana ilgai rūpinasi savo jaunikliais.** *1 taškas*

Jaunikliams palikus lizdą, gulbės dar kurį laiką jais rūpinasi.	☐
Su savo vaikais gyvena iki kito pavasario.	☐
Pavasarį į ežerus grįžta kartu su jaunikliais.	☐
Į žiemovietes skrenda visa gulbių šeima.	☐
Pavasarį parskridusios padeda jaunikliams susirasti ežerą.	☐

5. **Kas atsitiktų griežlės jaunikliams, jei, būdami vos savaitės, netektų tėvų? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Sušaltų, nes negalėtų prisiglausti prie mamos.
B ☐ Žūtų, nes nemokėtų susirasti maisto.
C ☐ Jau galėtų gyventi savarankiškai.
D ☐ Prisiglaustų kitame lizde.

LIVEWORKSHEETS

6. **Pagal kokį požymį atpažintum gulbių jauniklius, pamatęs gulbių šeimą, išskrendančią į žiemovietę?** *1 taškas*

.....

.....

7. **Kodėl pavasarį į gulbių gyvenimą kartais tenka įsikišti žmonėms? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Tenka gelbėti jauniklius nuo įnirtingo tėvų puolimo.

B ☐ Turi paruošti vietas tvenkiniuose lizdams statyti.

C ☐ Maitina gulbes, nes jos grįžta nusilpusios.

D ☐ Prineša gulbėms nendrių lizdams statyti.

8. **Tekste pasakojama, kad *gulbės įnirtingai muša sparnais*. Kokiu žodžiu galima pakeisti žodį *įnirtingai*? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Meiliai.

B ☐ Smarkiai.

C ☐ Grakščiai.

D ☐ Lengvai.

9. **Užpildyk lentelę – pažymėk ☑ tinkamus teiginius.** *1 taškas*

Teiginys	GULBĖ	LŪŠIS	BRIEDĖ
Rūpinasi vaikais iki žiemos			
Rūpinasi vaikais iki pavasario			

10. **Gulbėms reikia sausų namų, todėl jos lizdus statosi iš tuščiavidurių nendrių, kurios neskęsta. Ką tai rodo – koks yra šis paukštis? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Tvarkingas.

B ☐ Bailus.

C ☐ Drąsus.

D ☐ Išmintingas.

LIVEWORKSHEETS

11. **Iš pasakojimo sužinojai, kad gulbei reikia ne tik sausų, bet ir saugių namų. Kodėl galima sakyti, kad plaukiojantys gulbės namai yra saugūs? Pažymėk ☑.** *1 taškas*

A ☐ Nes lizdas pastatytas iš daugybės nendrių.

B ☐ Nes lizdo ant vandens nepasiekia plėšrūnai.

C ☐ Nes gulbių lizdas yra ilgalaikis.

D ☐ Nes gulbės savo lizdą labai saugo.

12. **Prisimink perskaitytą Elvino Brukso Vaito tekstą. Kaip manai, ar Semas pamatys užaugusius gulbiukus, atvykęs prie to paties ežero kitais metais?** *1 taškas*

.....

.....

13. **Pažymėk ☑ tris dalykus, siejančius abu perskaitytus tekstus.** *1 taškas*

Rašoma apie tai, kaip gulbės rūpinasi jaunikliais.	☐
Minimi įvairūs paukščiai.	☐
Rašoma apie gulbes.	☐
Paaiškinama, kaip gulbės statosi lizdą.	☐
Abiejų tekstų tema – tėvai ir vaikai.	☐
Aprašoma, kokiuose vandens telkiniuose gyvena gulbės.	☐

Iš viso galėjai surinkti 30 taškų. Surinkai ..... taškų (taškus).

Mokytojo komentaras .....

.....

.....

.....

.....

LIVEWORKSHEETS